

La dificultat de viure de la creativitat

Els artistes catalans no tenen fàcil viure de la seva pròpia obra, perquè el col·leccionisme a Catalunya és fràgil. Els que es dediquen a les pràctiques més contemporànies poden ser considerats com a mà d'obra gratuïta en la pròpia exposició.

En pràctiques artístiques com les instal·lacions, la performance o l'exhibició de treballs videogràfics, es fa especialment difícil aconseguir fer-se remunerar. I també quan es participa en mostres col·lectives i seleccions de qualsevol tipus d'art visual. L'Associació d'Artistes Visuals de Catalunya (AVC) va proposar aquesta primavera un model de contracte i unes clàusules de referència que han de permetre a l'artista d'establir i concretar unes relacions justes i equilibrades amb els mediadors. El model de contracte es pot consultar a www.artistesvisuals.org. L'AVC reconeix que en els darrers vint anys a Catalunya algunes administracions públiques i iniciatives privades han fet un esforç considerable en la difusió de l'art contemporani. Però en el sistema de difusió hi ha una contradicció mai resolta de manera satisfactòria: la remuneració a l'artista per la prestació d'un servei professional. "En quin camp productiu, sigui industrial sigui científic, la matèria primera és gratuïta?", es pregunta l'escultor Sergi

Aguilar, president de l'AVC. Aguilar també recorda un segon tema delicat, el paternalisme d'algunes institucions, "que sembla que encara gràcies que t'exposen".

Molts artistes. Sergi Aguilar pot mantenir-se amb la seva obra des dels voltants del 1969, quan va fer la primera exposició individual a l'Institut Britànic. Només esporàdicament fa classes o dona conferències, per minimitzar la inseguretats econòmica. No es queixa. "Per a mi ha estat bastant senzill, la veritat. Ara no tant, perquè estic lliure i vaig mirant on m'interessa més, però en la meua carrera he tingut tres i mig, quatre marxants, i les coincidències han estat sempre fàcils. Ha estat que ens coneixíem, que al marxant li interessava la meua obra i a mi la manera de treballar de la galeria", explica Aguilar. No és l'excepció que confirma la regla però quasi.

El Departament d'Arts Plàstiques de la Generalitat de Catalunya té a mig fer un estudi sobre la situació dels artistes visuals a Catalunya. De moment, s'ha

entrevistat dos-cents artistes i es considera prematur treure'n conclusions. L'AVC està vinculada a l'estudi. Aguilar recorda que "encara no hi ha dades totals però hi ha una primera aproximació que confirma el que ja se sap dins l'ofici, que el percentatge de la gent del col·lectiu que es pot dedicar a fer la seva obra és mínim. Es viu de moltes coses, fent classes, fent disseny gràfic, muntant exposicions o treballant en empreses d'aquest tipus". S'està parlant d'entre 4.000 i 5.000 artistes vius a Catalunya, dels quals l'AVC calcula que la meitat té uns ingressos anuals inferiors al milió de pessetes, per la venda de la seva obra.

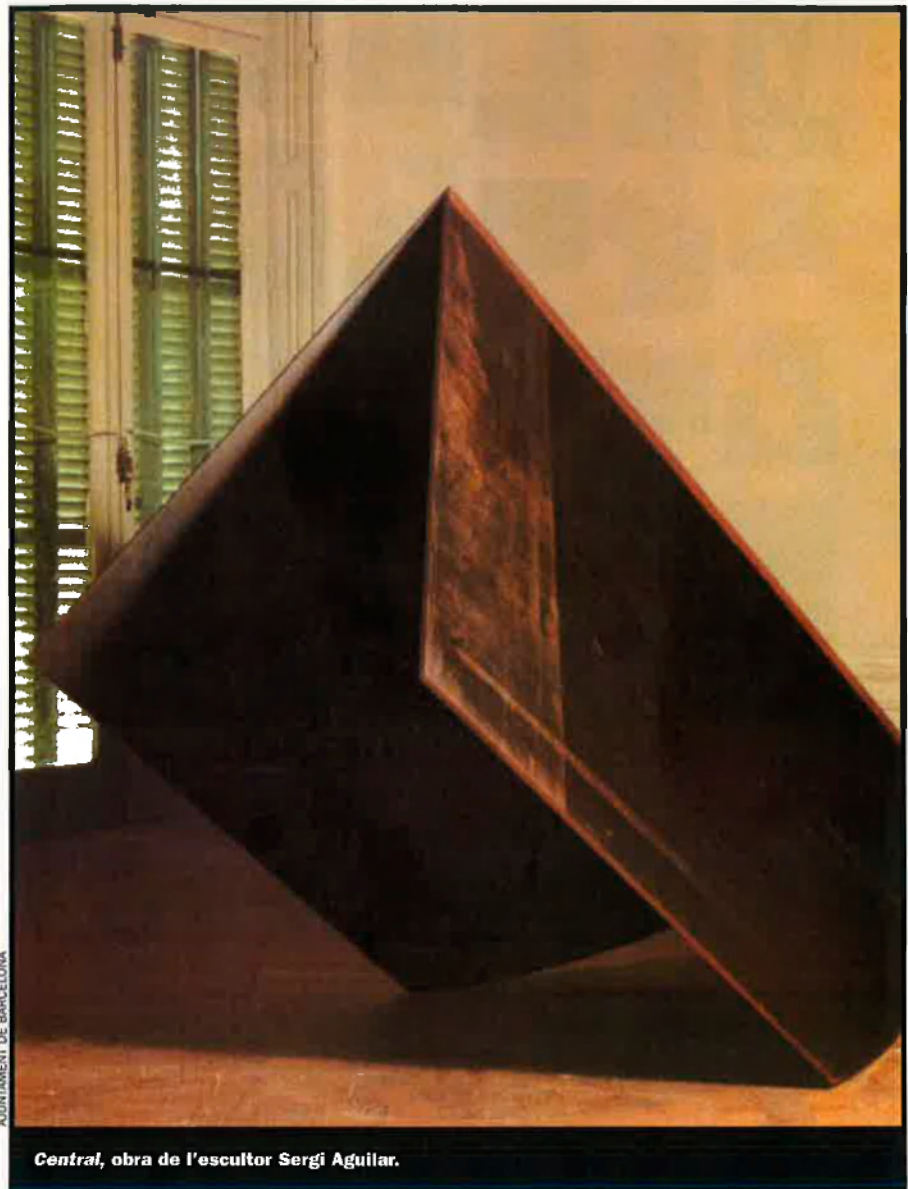
El fotògraf Jorge Ribalta creu que el document de l'AVC respon al fet que l'associació s'ha adonat que ha canviat el funcionament econòmic dels artistes i recorda que no hi ha models per arribar a final de mes, fent d'artista visual. No hi ha una fórmula. "La professió de l'artista està en redefinició permanent", indica el fotògraf, que recorda que el mercat ja no és la producció d'objectes i la seva venda. Ara els artistes es plantegen estratègies de difusió més properes a treballar amb agències, a crear petites estructures que s'encarreguen de trobar recursos de finançament i que promouen cert tipus de projectes com ara intervencions d'artistes a la televisió o espais públics. "L'artista s'ha d'inventar la seva pròpia professió i crear les condicions per treballar", indica Ribalta, que va començar a fer exposicions els anys 80, alhora que en dirigiria d'alienes, i ha escrit per a diaris i revistes. Des de fa un parell d'anys és responsable de Serveis Culturals del MACBA. De totes maneres, creu que el mercat tradicional d'art no ha desaparegut ni ho farà.

Buscar-se la vida. D'iniciatives n'hi ha i d'espais on donar-les a conèixer, també. El que no hi ha és la capacitat per abocar diners en l'obra d'art en si.

Fa un parell d'anys, Ribalta va editar *Servicio publico. Conversaciones sobre financiación pública y arte contemporáneo*, en què entrevista per encàrrec de la Unión de Asociaciones de Artistas Visuales 32 protagonistes de diversos camps del món de l'art actual. Uns d'ells és el galerista Antoni Estrany, que indica que fins avui "ningú no ha sabut transmetre el plaer que significa col·leccionar i a la vegada participar activa-

ment en la cultura d'un país. Aquest és un dels llasts més greus que arrossega l'art en aquesta ciutat". Estrany parla de la situació a Barcelona, on el poc mercat d'art que hi ha és conservador, de valors segurs i aliè a l'escena avantguardista internacional.

Una iniciativa ambiciosa que està en fase d'estudi de viabilitat és *Sculptors / Sculptura*. Mostra d'escultura actual a Catalunya, per a la qual ja s'ha contactat

Central, obra de l'escultor Sergi Aguilar.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

D'iniciatives artístiques n'hi ha i espais on donar-les a conèixer, també. El que no hi ha és la capacitat per abocar diners en l'obra d'art en sí

amb centenars d'artistes. Josep Roy, un dels responsables, explica que la idea és manifestar l'estat actual de l'escultura catalana i les dificultats que aquesta té per tal de donar-se a conèixer. Es pretén trobar una fundació depositària de tota la col·lecció, que es vol exhibir entre el

23 d'abril i el 24 de juny del 2002 a la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona, un edifici amb espais adients tant interiors com exteriors, que també és seu de l'Hospital Clínic de la ciutat.

Roy és professor titular del Departament

d'Escultura de Belles Arts de la Universitat de Barcelona. A la seva facultat explica que hi entren 400 alumnes nous cada any. Entre els alumnes de primer cicle, de segon cicle i de doctorat, n'hi ha 2.400. Si algun d'ells vol rebre algun tipus d'ajuda econòmica, no té ni un organisme ni una pàgina web on pugui consultar totes les possibilitats. Ha de fer un ampli recorregut. Per exemple, el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya té tres línies de subvenció: subvencions a entitats que "subvencionen" artistes, beques per estades a l'estranger d'artistes que viuen a Catalunya i beques per a la jove creativitat. Des de cultura.gencat.es es pot començar a estirar el fil.

Al final, però, potser el problema no és només poder viure de la comercialització de l'obra d'art pròpia. Així ho creu Andreu Alfaro. "Qui vulgui ser artista, que ho sigui, i qui no, doncs no", indica l'escultor, que no accepta que l'artista hagi de ser més important que l'obra ni que l'estat li faci de mainadera. Alfaro lamenta que en la cultura actual tot hagi de ser rendible i recorda una anècdota de quan era jove i anava passejant amb un pintor amic seu pel carrer del Pintor Sorolla de València. Joan Fuster, que anava pel mateix carrer, els va parar i els va demanar: "Guanyeu duros?" La pregunta els va ofendre. "Per a nosaltres era una mena d'ofensa dir que veníem els quadres que fèiem, és a dir, que pensàvem vendre'ls. Nosaltres no érem artistes comercials. Als anys quaranta, l'artista comercial era qui disposava d'un públic, d'un cert èxit de vendes i de crítica, encara que no massa, ja que en aquell moment no es podia parlar de veritables èxits. Consideràvem unes ideologies en què els diners no tenien lloc." Fuster els va dir, gairebé per acomiadar-los: "Els diners no fan pudor."

MARC VILA

Es fan moltes exposicions, però l'artista continua tenint dificultats per viure de la seva feina.

Jordi Marlet
electrik@redestb.es

Si algun estudiant de Belles Arts vol rebre algun tipus d'ajuda econòmica, no té ni un organisme ni una pàgina web on poder consultar les possibilitats que té